

TRONDHEIM KOMMUNE
Ordføreren

dok 150
200605491 01.12.06
Ki-501

Kultur- og kirke departementet
Postboks 8030, Dep.

0030 Oslo

Vår saksbehandler
Kari Aarnes

Vår ref.
06/25137/
oppgis ved alle henv.

Deres ref.

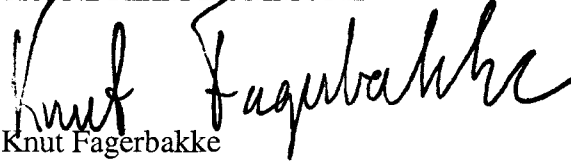
Dato
28.11.2006

HØRING- NOU 2006: 2 STATEN OG DEN NORSKE KIRKE

Vedlagt følger saksprotokoll fra formannskapetets behandling av høring av NOU 2006:2 Staten og den norske kirke.

Med hilsen

TRONDHEIM KOMMUNE

Knut Fagerbakke
Fungerende ordfører

Kari Aarnes
leder

Vedlegg:
Saksprotokoll i sak 390/06

Postadresse:
TRONDHEIM KOMMUNE
Ordføreren
7004 Trondheim

Besøksadresse:
Munkegata 1

Telefon:
+47 72 54 61 11

Telefaks:
+47 72 54 77 72

Organisasjonsnummer:
NO 942 110 464

E-postadresse: ordforer.postmottak@trondheim.kommune.no
Internettadresse: www.trondheim.kommune.no

Saksprotokoll

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 28.11.2006
Sak: 390/06

Resultat: Behandlet

Arkivsak: 06/25137
Tittel: HØRING AV NOU 2006:2 STATEN OG DEN NORSKE KIRKE
HØRING

Behandling:

Behandling i møte 21.11.2006:

Ordfører Rita Ottervik (Ap) foreslo saken utsatt til 28.11.2006.

VEDTAK:

Saken utsatt til 28.11.2006

Behandling i møte 28.11.2006

Elin Kvikshaug Berntsen (SV) foreslo:

Kirkeordning

Formannskapet støtter flertallet i utvalget som ønsker ei ny kirkeordningen og anbefaler alt. 3 ei sjølstendig folkekirke.

Virksomheten bør hjemles i en felles lovgivning for alle tros- og livssynssamfunn.

Finansiering

Formannskapet støtter et mindretall i utvalget som ønsker endring i finansieringsmodellen. Finansieringa bør hovedsaklig komme fra medlemskontingent som suppleres av offentlig støtte.

Elin Kvikshaug Berntsen (SV) foreslo på vegne av SV og Ap:

Gravferdsordningen.

Formannskapet støtter utvalgets flertall som anbefaler en endring i gravferdsforvaltningen. Ansvarer bør overføres til kommunene.

Fredete og verneverdige kirker.

Formannskapet støtter utvalget i at det bør opprettes en særskilt finansieringsordning for fredete og verneverdige kirker. Staten bør overta eierskapet til fredete og verneverdige kirker som tas ut av kirkelig bruk. Formannskapet støtter at det opprettes et eget kulturminnefaglig kompetansesenter innenfor Den norske kirke.

Eiendomsrett.

Formannskapet er enig med flertallet i utvalget i at soknene har eiendomsrett til soknekirker og lokale kirkefond, men fredete og verneverdige kirker bør bli statlig eiendom. Formannskapet støtter et mindretall i utvalget som anser Opplysningsvesenets fond som statens eiendom og fellesskapets verdier.

Ola Borten Moe (Sp) foreslo:

Staten bør føre en aktivt støttende religionspolitikk. Det skal være full religionsfrihet i Norge. Staten skal legge forholdende til rette for utøvelsen av religiøs virksomhet blant annet gjennom å sikre en tilstrekkelig finansiering til de ulike tros- og livssynsamfunn.

Selv om Grunnloven fremhever "den evangelisk-lutherske religion" som den dominerende og den som står nærmest statsforfatningen, skal andre livssynssamfunn være sikret både økonomisk grunnstøtte og tilskudd til seremonirom.

2. Den norske kirke som statskirke:

- At statskirkeordningen bør videreføres. Dagens kirkeordning, med sin store oppslutning og organisering også i vår tid, har vist seg å være en tjenelig og god ordning både for kirken og samfunnet.
- Statskirkeordningen er den beste garantien for å sikre at det på lang sikt finnes en åpen, inkluderende, landsdekkende og likestilt folkekirke i hele Norge.
- Erfaring gjennom tidene har vist at gjeldende ordning gir rom for ulike teologiske syn, og på den måten har vært en garanti for bredden og mangfoldet i det kirkelige landskap.
- Statskirkeordningen gir all religion/livssyn betydning i det offentlige rom og sikrer disse like økonomiske rammevilkår.
- Statskirkeordningen vil, gjennom sin offentlige forvaltning, fortsatt være en viktig kultur og tradisjonsbærer i vårt land.
- Ordningen har også vist seg å sikre at Den norske kirke er en nasjonal og enhetlig kirke, samtidig som den opprettholder nærheten og samspillet mellom religionsutøvelse og lokale myndigheter.
- At de to alternativene i Gjønnnes-utvalget som innebærer en oppheving av statskirkeordningen ikke gir de nødvendige garantier for at disse viktige og grunnleggende prinsipper og verdier kan videreføres.
- At det fortsatt er mulig å tilpasse, reformere og utvikle Den norske kirke videre innenfor dagens grunnlovsforankring.

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

Den norske kirke bør være forankret i grunnloven.

Trondheim Kommune vil påpeke at Gjønnnes-utvalgets Modell 2 (rammelov) vil innebære at Stortinget, avhengig av skiftende flertall, vil kunne vedta endrede rammer for Den norske kirke gjennom alminnelig flertall. En grunnlovsendring krever på sin side 2/3 flertall.

En eventuell endring av kirkeordning vil være en så grunnleggende endring av vårt lands konstitusjon at spørsmålet om et eventuelt skille mellom stat og kirke bør legges fram for folket i en folkeavstemning.

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

Den norske kirke bør ha en offentlig finansiering.

Dersom kirken helt eller delvis finansieres gjennom medlemsavgift, vil prinsippet om at bare dåp kvalifiserer til medlemskap være brutt. Trondheim Kommune er bekymret for at dette vil

svekke folkekirken i Norge. Det kan også innebære at frikirkesamfunn og andre livssyn helt eller delvis får avkortet sin statsstøtte. Det kan lett oppstå store forskjeller mellom ressursterke og resurssvake menigheter og kan føre til et redusert kirkelig tilbud i deler av Norge. Erfaringene fra Sverige viser at innføringen av frivillig kirkeskatt har ført til en avskalling på ca 1 prosent i året siden skillsmissen mellom stat og kirke, til sammen flere hundre tusen medlemmer. Dette er ti ganger mer enn den årlige utmeldingen fra Den norske kirke. En tilsvarende svekkelse av medlemsgrunnet i Den norske kirke vil over tid undergrave kirkens bærekraft i samfunnet.

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

Uansett hvilken tilknytningsform det skal være mellom Staten og den norske kirke bør demokratiseringsprosessen fortsette. Det er nødvendig å vurdere nye valgordninger for å øke valgdeltakelsen f. eks ved å ha direkte valg til de kirkelige rådene, utover menighetsråd, og Kirkemøtet.

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

At de konstitusjonelle konsekvenser ikke er tilstrekkelig drøftet i Gjønnes utvalgets innstilling. Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke med tett tilknytning til statsforvaltningen og monarkiet som statsform. På denne bakgrunn bør Den norske kirke fortsatt forankres direkte i statsforfatningen - det vil si en fortsatt statskirkeordning. En eventuell verdiparagraf i Grunnloven bør slå fast at det norske samfunnet skal bygge på kristne og humanistiske verdier.

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

Den lokale kirke (kirkelige fellesrådet) bør stå for gravferdsforvaltningen, slik ordningen er i dag. Drift av kirkegårder er et sensitivt forvaltningsområde. I fellesrådene er det bygget opp verdifull kompetanse som har vist seg å fungere godt. Undersøkelser viser (jf. NOU 2006:2 s. 136) at folk er tilfreds med hvordan kirkelig fellesråd har forvaltet gravferdsordningen. Trondheim Kommune viser til at alle de nordiske landene har majoritetskirken ansvaret for dette området, også etter innføring av ny kirkeordning med skille mellom stat og kirke.

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

Den lokale kirke/soknene bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret.

I henhold til den lutherske tradisjon har menighetene et sterkt selvstyre og ansvar for å konstituere den lokale kirken. Historisk er det lokalbefolkningen i hvert enkelt sokn som har bidratt til reisingen av kirkebygg. Kirkebyggene er mange steder produkt av stor lokal dugnadsinnsats, innsamlinger og gaver fra private. Dette er også ett uttrykk for at kirkebyggene fortsatt er en viktig identitetsmarkør lokalt, og er ofte stedets eneste monumentalbygg.

Jens Ivar Tronshart, (Ap) foreslo:

Kirkeordningen.

Siden spørsmålet ennå ikke er avklart i alle de politiske partiene, ønsker ikke formannskapet å uttale seg om den fremtidige kirkeordningen.

Kristian Dahlberg Hauge (FrP) foreslo:

Formannskapet fastslår at det er ønskelig med et skille mellom stat og kirke.

Formannskapet ønsker imidlertid å tilkjennegi en avventende holdning til innretningen av skillet og konsekvensene av en slik ny ordning.

Frank Jenssen (H) foreslo følgende MERKNAD:

Merknadsstilleren velger å ikke uttale seg konkret om den fremtidige kirkeordningen, og avstå derfor fra å avgi stemmer for eller mot noen av de fremsatte forslagene på dette punkt.

Merknadsstilleren mener imidlertid at det er viktig å videreføre den historiske utvikling i retning av en mer selvstendig folkekirke- dette berører ikke ende i full fristilling, men har den klare forutsetning at det også bør utvikles en friere kirke innen rammen av statskirkeordningen dersom denne beholdes.

Frank Jenssen (H) foreslo:

Formannskapet støtter utvalgets flertall som anser Opplysningsvesenets fond som kirkens eiendom, og anbefaler at fondet overføres Den Norske Kirke.

Odd Anders With (KrF) foreslo:

Innledning: Da den offentlige og partipolitiske debatten ennå ikke er avsluttet, blir forslagene nedenfor av foreløpig karakter,- formulert med forbehold om senere justeringer.

1) Prinsipper for tros- og livssynspolitikken

Trosdimensjonen hører med i et helhetlig menneskesyn, og er grunnleggende for menneskets egenforståelse og verdivalg. Menneskets tro og verdivalg er en positiv kraft og representerer et potensiale også i fellesskapsbyggingen. Derfor må trosdimensjonen beskyttes og respekteres. Ingen kan eller skal tvinges til tro. Trosfrihet, eller religions- og livssynsfrihet er, sammen med ytringsfriheten, fundamental i et demokratisk samfunn. Den kristne etikk og kulturarv er en viktig historisk arv og representerer en fellesverdi for det norske samfunn. Samtidig som dette ivaretas, må livssynsminoritetenes rettigheter sikres.

2) Statskirken

Den norske kirke har, som evangelisk luthersk folkekirke, - sammen med den humanistiske tradisjon, vært grunnlag for statens verdivalg og verdireferanse.

Den norske kirke er et trossamfunn, men har hatt særordninger som statskirke begrunnet i historie og oppslutning. Menneskerettserklæringen og en voksende ideologisk bevissthet har ført til at både religionsfriheten og trossamfunnenes selvstendighet og rettigheter er blitt gradvis mer fokusert. Dette har blant annet ført til en gradvis større demokratisering og selvstendigjøring av Den norske kirke. Tiden er moden for å fortsette selvstendigjøringen og bidra til en nyordning i forholdet mellom kirke og stat. Prinsipielt kan det ikke forsvares at et trossamfunn har et overordnet organ utenfor trossamfunnets egne folkevalgte som bl.a. utpeker/ansetter kirkens åndelige ledere. Derfor må det komme en nyordning eller et skille mellom stat og kirke. Mellømløsninger er prinsipielt problematiske (jfr en egen kirkelov), men kan tjene som overgangsordninger, og er dermed et bedre alternativ enn dagens statskirkeordning.

3) Nyordningen

a) Lovfesting

Etter et eventuelt skille – eller en nyordning i forholdet stat og kirke, bør staten fortsatt beholde en verdiforankring i grunnloven. Denne gir uttrykk for et demokratisk flertalls

verdivalg, men må samtidig ikke formuleres på en slik måte at det røkkes ved trosfriheten for andre tros- eller livssynssamfunn.

b) Økonomien

Tro og livssyn er en positiv verdi og ressurs i samfunnet. Derfor har de folkevalgte og offentlige myndigheter en tradisjon på å yte tilskudd og stimulere trossamfunn og organisasjoner på dette området. Dette kan ikke endres som følge av en nyordning for Den norske kirke. I likhet med i dag må de ulike tros- og livssynssamfunn få tilskudd etter sitt medlemstall. Verdier som i århundreder har vært kirkelige bygninger og redskap i virksomheten, må fortsatt være kirkens, både fordi det harmonerer med sitt historiske formål, men også fordi kirkefolket selv har bidratt med uvurderlige økonomiske verdier og arbeidsinnsats. Opplysningsvesenets fond må også juridisk forankres og praktiseres som et kirkelig- og ikke statlig fond. I tillegg til de statlige støtteordningene, bør det innføres en medlemsavgift.

c) Demokratisk folkekirke

Den største kirken er – og ønsker selv å være en folkekirke. Dens mål og organisering må vedtas av kirken selv. Men vi tror folkekirken vil styrke seg på å utvikle demokratiet og valgordningene videre.

d) Den lokale gravferdsforvaltning

Kirkelig Fellesråd har de fleste steder ansvaret for den lokale gravferdsforvaltningen. Med sin kompetanse og tillit har det vært liten strid om dagens forvaltning/praksis, også fordi behovene til andre tros- og livssynsminoriteter ivaretas. Ordningen kan derfor håndteres som nå i harmoni med – og respekt for trosfriheten.

Det er likevel ikke noe prinsipielt i veien for at kommunen tar ansvar for gravferdsforvaltningen, dersom den har nødvendig kompetanse, – inkludert kompetanse på hvordan man skal håndtere og respektere ulike menneskers åndelige behov i forbindelse med død og begravelse.

e) Folkeavstemming

Folkeavstemming kan brukes for å styrke den demokratiske forankringen i særlig viktige saker for land og folk. En forutsetning for at dette kan gjennomføres, er at voringstema lar seg formulere i klare alternativer. Dette lar seg ikke gjøre i stat/kirke-spørsmålet, hvor kombinasjoner av ulike modeller og kompromisser kan være løsningen for mange. Det er for eksempel forskjeller på et ”skille” og ”en nyordning”, hvor det siste er en moderert løsning, anbefalt av flertallet i Gjønnnes-utvalget. Saken blir derfor best – også demokratisk – ivaretatt gjennom en åpen debatt hvor de politiske partier på Stortinget har mulighet for å arbeide med bredt forankrede løsninger som har levedyktighet ut over en stortingsperiode.

Votering:

Tronsharts forslag angående kirkeordning fikk 5 stemmer (4 Ap, 1H) og falt

Dahlberg Hauges forslag fikk 3 stemmer (1FrP, 1H, 1 KrF) og falt

Withs forslag fikk 1 stemme (KrF) og falt

Borten Moes forslag fikk 1 stemme (Sp) og falt

Kvikshaug Berntsens forslag om kirkeordning minus siste setning fikk 5 stemmer (2SV, 1KrF, 1FrP, 1H) og falt.

Fungerende ordfører kommenterte til dette at formannskapet ikke uttalte seg om kirkeordning. Det ble vist til at flertallet i første votering hadde avvist å ta standpunkt nå. Kvikshaug Berntsens forslag om finansiering fikk 2 stemmer (2SV) og falt Tronshart og Kvikshaug Berntsens forslag om gravferd fikk 7 stemmer (4 Ap, 1H, 2SV) og ble vedtatt. Tronshart og Kvikshaug Berntsens forslag om fredete og verneverdige kirker ble enstemmig vedtatt. Tronshart og Kvikshaug Berntsens forslag om eiendomsrett først del ble enstemmig vedtatt. Ved alternativ votering mellom Tronshart og Kvikshaug Berntsens forslag og Jenssens forslag om Opplysningsvesenets fond ble Tronshart og Kvikshaug Berntsens forslag vedtatt med 7 stemmer mot 4 stemmer (2H, 1FrP, 1KrF) avgitt for Jenssens forslag Ingen sluttet seg til Jenssens merknad.

VEDTAK:

Formannskapet avgir følgende høringsuttalelse:

Gravferdsordningen.

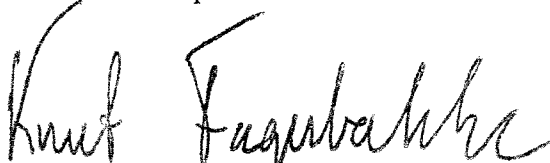
Formannskapet støtter utvalgets flertall som anbefaler en endring i gravferdsforvaltningen. Ansvarer bør overføres til kommunene.

Fredete og verneverdige kirker.

Formannskapet støtter utvalget i at det bør opprettes en særskilt finansieringsordning for fredete og verneverdige kirker. Staten bør overta eierskapet til fredete og verneverdige kirker som tas ut av kirkelig bruk. Formannskapet støtter at det opprettes et eget kulturminnefaglig kompetansesenter innenfor Den norske kirke.

Eiendomsrett.

Formannskapet er enig med flertallet i utvalget i at soknene har eiendomsrett til soknekirker og lokale kirkefond, men fredete og verneverdige kirker bør bli statlig eiendom. Formannskapet støtter et mindretall i utvalget som anser Opplysningsvesenets fond som statens eiendom og fellesskapets verdier.

Knut Fagerbakke
Fung.ordfører

Kari Aarnes